

TÁJÉKOZTATÓ A KAMPÁNYOLTÁSOKKAL KAPCSOLATBAN

Kampányoltások rendje

MMR revakcináció	6. osztály	szeptember hónapban
dTap emlékeztető oltás		október hónapban
Hepatitis B	7. osztály	az I. oltás szeptember hónapban
		a II. oltás 6 hónap múlva (várhatóan március)
HPV (választható oltás, lányoknak ingyenesen)	7. osztály	az I. oltás október hónapban
		a II. oltás 6 hónap múlva (várhatóan április)

6. osztályos oltások

MMR oltás

Élő, gyengített vírust tartalmazó vakcina. Egy emlékeztető oltás, amit először 15 hónapos korban kapnak meg a gyermekek. Ebben az ismétlő oltásban az általános iskola 6. osztályos tanulói részesülnek. Az oltást bőr alá kell beadni. 3 betegség ellen ad védelemet.

1. A kanyaró (morbilli)

A kanyaró egy vírus által okozott, veszélyes emberi megbetegedés. A betegség súlyos komplikációkkal is járhat. A betegséget a kanyaróvírus okozza a Paramyxoviridae családból.

Betegségekre jellemző tünetek, terjedés útja: Fejtől kezdődően az egész testre szétterjedő, fokozatosan összefolyó, apró piros kiütésekkel járó bőr- és nyálkahártya-elváltozások. Elsősorban légúti cseppfertőzés, de ritkán (néhány napig) tárgyak is közvetíthetik a vírust.

A betegség szövődményei: Gyakoriságuk és súlyosságuk nagymértékben függ a szervezet általános állapotától, a kortól, és a megfelelő kezelés hiányától: középfülgyulladás, hörghurut, tüdőgyulladás, lázgörcs. Nagyon ritkán: agyvelőgyulladás, halál.

Védőoltás: A WHO szerint védőoltással a betegség teljes mértékben felszámolható és felszámolandó.

2. Mumpsz (járványos fültőmirigy gyulladás – parotitis epidemica)

A mumpsz egy fertőző vírusos betegség, ami elsősorban a nyálmirigyeket támadja meg. A gyerekek mellett a fogékony felnőtteket is megbetegíti. A mumpsz kórokozója a mumpszvírus, a Paramyxoviridae családból.

Betegségekre jellemző tünetek, terjedés útja: Láz, nyaki izomfájdalom, fejfájás, rossz közérzet, az egyik, vagy mindkét fültőmirigy megnagyobbodása, fájdalma. Sokszor eltorzul az arc. Légúti cseppfertőzés, közvetlen terjedés, a fertőzött tárgyak is közvetíthetik a vírust.

A betegség szövődményei: Ritkán agyhártyagyulladás. Nagyon ritkán azonban agyvelőgyulladásba és esetleg halálba is torkollhat. Viszonylag gyakori szövődmény lehet még a heregyulladás. Ritkán sterilitáshoz (nemzőképtelenség) vezethet. A mumpsz süketiséget is okozhat.

Védőoltás jelentősége: A betegség előfordulása az oltások óta jelentősen csökkent, így szükségszerűen csökkennek a szövődmények is. A járványok elsősorban inkább az oltások elmaradásának tudhatók be, mintsem az immunitás csökkenésének.

3. Rubeola (rózsahimlő)

A rubeola egy ragályos vírusfertőzés, ami végtagfájdalmakkal, nyaki és a tarkótáji nyirokcsomók megduzzadásával és kiütéssel jár. Kórokozója a Togaviridae családba tartozó Rubella vírus.

Betegsége jellemző tünetek, terjedés útja: Fájdalmas nyakszirti nyirokcsomó-megnagyobbodás, rózsaszín szájnyalakártya kiütés, az arcon kezdődő és gyorsan a törzsre terjedő, esetleg összefolyó, majd hamar eltűnő kiütés. Esetleg ízületi-, illetve herefájdalom. Cseppfertőzéssel terjed, valamint veleszületetten az anyától. Olyan személy is fertőzhet, akinél nem alakultak ki a tünetek.

A betegség szövődményei: A várandósság alatt gyakoriak és magzati károsodáshoz, spontán vetéléshez vezethetnek. Nem várandós betegben a rubeola betegség ritkán okoz szövődményt és ezek ritkán súlyosak: ízületi fájdalom, ízületi- vagy ideggyulladás.

Védőoltás jelentősége: A rubeola betegség előfordulása az oltás bevezetése óta jelentősen csökkent. Magyarországon a bejelentett rózsahimlő-fertőzés eredetű magzati károsodás is csökkent.

dTap emlékeztető oltás

Szintén 6. osztályban kerül beadásra. Felkarizomba adandó oltás. A gyermekek több alkalommal kapnak ilyen komponensű oltást, a megfelelő védetség elérésének érdekében (2, 3, 4, 18 hó és 6. életév). A védőoltás több betegség ellen is véd.

1. Diphtheria, torokgyík

A torokgyík egy fertőző, néha halálos kimenetelű betegség, amelyet a *Corynebacterium diphtheriae* baktérium okoz.

Betegsége jellemző tünetek, terjedés útja: A mandula- és garatdiftéria levertséggel, hányingerrel és nyelési fájdalmakkal jelentkezik, a láz felmegy és gyakran a has és a végtagok is fájnak. Az orrdiftéria leginkább csecsemőkön és kisgyerekeken jelentkezik: az orrlégzés nehezített, az evés zavart, a beteg nyugtalan és náthás. A gégediftériára jellemző az ugató köhögés, növekvő rekedtség, a hang elmenése, a belélegzés nehezített és zajos, a helyi nyirokcsomók pedig megduzzadnak. A diftéria egy erősen fertőző megbetegedés, ami közvetlen érintkezés vagy cseppfertőzés útján terjed.

A betegség szövődményei: A leggyakoribb toxikus komplikációk a szívmeggyulladás és az ideggyulladás. A halállal végződő esetek felében tüdőgyulladás is kialakul. Ritkábban előfordul vesegyulladás a vese funkciójának romlásával, szívbelhártya-gyulladás, tüdőembólia és agyvelőgyulladás. A légutak elzáródása esetén légszomásra is szükség lehet.

Védőoltás jelentősége: A védőoltásnak köszönhetően csaknem eltűnt a fejlett országokban.

2. Tetanusz

A tetanusz egy gyakran halállal végződő fertőző betegség, ami leginkább az izommozgató idegeket érinti. Kórokozója a *Clostridium tetani* nevű anaerob baktérium. Spórái mindenütt előfordulnak.

Betegsége jellemző tünetek, terjedés útja: Az általános tetanusz első jele az állkapocs megmerevedése által létrejött szájszár, és a mimikai izmok görcse miatt beálló akaratlan mosoly. További tünetek közé tartozik: hőemelkedés, az enyhe láz, az izzadás, és a heves szívdobogás. Gyakoriak a percekig tartó görcsök.

A görcsök hatására a hát homorúvá feszül. Gyakran halálos végkimenetelű. A sebbe jutott tetanusz spórák okozzák, amelyek gyakran, (de nem feltétlenül) a rozsdás fémfelületeken találhatóak (pl. rozsdás szög).

A betegség szövődményei: A tetanusz az akarattal mozgatható vázizmokat bénítja. A különböző beszámolók szerint a halálozási arányszám 48 és 73% között változik.

Védőoltás jelentősége: A betegség majdnem kizárólagosan azokat érinti, akik nincsenek beoltva ellene, vagy nem megfelelően vannak oltva. Életre szóló védettséget nem ad, így az oltás ismétlésére szükség lehet: az oltássorozat után is ajánlott.

3. Pertusszisz, számarköhögés

A pertusszisz egy igen fertőző bakteriális betegség. Ahogy arra a betegség elnevezése is utal, a számarköhögés egy hosszan elhúzódó, köhögési rohamokkal járó betegség, amely komoly szövődményekhez, olykor halálhoz vezethet. A számarköhögést a Bordetella pertussis baktérium okozza.

Betegsége jellemző tünetek, terjedés útja: A számarköhögés enyhe megfázáshoz hasonló tünetekkel kezdődik, ám később megjelennek a kontrollálhatatlan köhögési rohamok, a számarköhögésre emlékeztető húzós belégzési hang, majd pedig a rohamok utáni ájulás vagy hányás. A köhögés akár 10 hétig, vagy még tovább eltarthat. Cseppfertőzéssel terjed, a vírus pedig a beteg köhögésével és tüszentésével könnyedén a levegőbe kerül.

A betegség szövődményei: A köhögés olyan súlyos lehet, hogy az erőlködés bordatöréshez, vizelettartási nehézséghez, szem-kötőhártya alatti bevérzéshez, sérvekhez, akár a gerincmentén haladó artéria, vagy a mellhártya berepedéséhez is vezethet. További szövődmény lehet: tüdőgyulladás, hörghurut, agyvelő-bántalom, fülfájás, görcsök. A betegség sajnos halálhoz is vezethet.

Védőoltás jelentősége: A számarköhögés megelőzésének elsődleges eszköze a védőoltás, amivel a betegség akár teljesen felszámolható lenne. 2009-től a 11 éves gyermekek újraoltása bevezetésre került, de az Országos Epidemiológiai Központ ajánlása szerint minden korcsoport újraoltása indokolt, hiszen a betegség bárkit érinthet.

7. osztályos oltások

Hepatitis-B elleni oltás

Ezt az oltást kettő (15 év alatt) vagy három (15 év felett) részletben kapják a 7. osztályos tanulók, a felkar izomzatba. A hepatitis B kötelező védőoltás, 1999 óta minden 14 éves serdülő megkapja.

A hepatitis B fertőzés világszerte elterjedt fertőző vírusos betegség. Évente körülbelül 500-700 ezer haláleset történik a hepatitis B vírusfertőzés következtében, holott ez a betegség védőoltással hatékonyan megelőzhető. **A hepatitis B 100-szor fertőzőbb, mint a HIV (AIDS vírusa) és a hasonlóan veszélyes hepatitis C vírus.**

Betegsége jellemző tünetek: A hepatitis B vírus néhány héttel a fertőzés után alakítja ki tipikus tüneteit: sárga bőr és szemfehérje, sötét vizelet, erős fáradtság és levertség, hasüregi fájdalom, ízületi fájdalmak, étvágytalanság. A tünetek bizonyos esetekben akár hónapokig, vagy évekig is jelentkezhetnek.

A terjedés útja: A vírus igen magas fertőzőképességgel bír, vérrel és testnedvekkel terjed. Közvetítheti szexuális kapcsolat, vérátömlesztés, és apróbb sérülések során fertőzött olló és borotva, de meg lehet fertőződni piercing, tetoválás, pedikűr és manikűr közben is. Gyakran a fertőzött terhes kismama adja át gyermekének a kórokozót a szülés folyamán.

A betegség szövődményei: A hepatitis B fertőzés krónikussá is válhat bizonyos esetekben (a tapasztalatok szerint a betegek 10%-nál), amely májzsugorhoz és májrákhoz vezethet. Gyermekkorban a fertőzöttek 90%-ában idült májgyulladás alakul ki, azaz semmilyen panasz/tünet nem észlelhető a heveny szakban, és a betegség csak évek, illetve évtizedek múlva derül ki.

Védőoltás: A fertőzés legbiztosabb megelőzése a hepatitis B elleni oltóanyag. A hepatitis B elleni vakcinából kettő vagy három adag szükséges ahhoz, hogy több évtizedre szóló védettség alakuljon ki.

HPV elleni oltás

Ez egy szabadon választható oltás, melyet kettő (15 év alatt) vagy három (15 év felett) részletben kapnak a diákok. Jelenleg a 7. osztályos lányok szülei díjmentesen is igényelhetik az iskola védőnőjén keresztül, minden tanév elején. Bizonyos kerületekben már a fiúknak is biztosítják ingyenesen a védőoltást.

HPV az emberi hámsejtekben szaporodó humán papillóma vírus rövidítése, melynek eddig több mint 130 ismert típusát azonosították. A kórokozó család jó- és rosszindulatú daganatok kialakulásáért is felelős, **a HPV fertőzés a méhnyakrák mellett számos további rákos megbetegedés okozója lehet, férfiakban és nőkben egyaránt.**

Betegségekre jellemző tünetek: A HPV vírus bizonyos törzsei kellemetlen és fájdalmas szemölcsöket, míg a magas rizikójú törzsek rosszindulatú betegségeket okozhatnak. A HPV fertőzés sok esetben nem vagy csak hosszabb lappangási idő után okoz tüneteket.

A terjedés útja: A HPV leginkább szexuális úton terjed (beleértve az orális és az anális közösülést is), de már az újszülött is elkaphatja a fertőzést az anyjától. Sajnos egy apró hámsérülés is szabad utat biztosít a vírusnak, akár kézzel, fertőzött eszközökkel vagy használati tárgyakkal (például közös borotvahasználattal) is átvihető.

A betegség szövődményei: A nemi szervi szemölcs (más néven kondilóma) - bár nem életveszélyes – számos kellemetlenséget okoz a mindennapok során: a kezelés hosszantartó és fájdalmas, a szemölcsök pedig nemcsak kínosak és kínzóak lehetnek, de gyakran ki is újulnak. A HPV-vel összefüggő rosszindulatú daganatok ennél nagyobb veszélyt jelentenek: közéjük soroljuk a méhnyakrákot, a hüvely- és szeméremtesti rákot, a végbélnyílás körüli rákokat, a hímvesző rákját, valamint a fej-nyaki rákokat (például a mandularákot) is. Összességében a rákos megbetegedések 5 százalékáért a HPV tehető felelőssé világszerte.

Védőoltás: Hosszútávon a védőoltás és a rendszeres szűrővizsgálat biztosítja a leghatékonyabb védelmet HPV ellen. A megelőzés akkor a leghatásosabb, ha a diákok 9-15 éves korban részesülnek védőoltásban. A 2018/2019-es tanév óta a Gardasil9 oltóanyagot igényelhetik a szülők a 7. évfolyamba járó leányaik számára. Ez a jelenleg elérhető legtöbb HPV típust tartalmazó oltóanyag. Bár lányoknak térítésmentes, a szakemberek a fiúk oltását is javasolják.

További információ az iskola-egészségügyi szolgálattól (védőnő, iskolaorvos), és a háziórvostól is kérhető.

Védőoltások törvényi háttere:

1997. évi CLIV. törvény III. fejezet **58. § - részletek:**

„(2) Az elhalasztott kötelező védőoltást a halasztásra okot adó körülmény megszűnését követően haladéktalanul pótolni kell.”

„(6) A védőoltásra kötelezett kiskorú személy megjelenéséről a törvényes képviselő köteles gondoskodni.”

„(7) Ha a védőoltás igénybevitelére köteles személy e kötelezettségének írásbeli felszólításra sem tesz eleget, az egészségügyi államigazgatási szerv a védőoltást elrendeli.”